

Egzamin licencjacki/inżynierski

27 czerwca 2025

Informacja dla zdających egzamin na kierunku informatyka

Z sześciu poniższych zestawów zadań (Matematyka I, Matematyka II, Metody programowania, Matematyka dyskretna, Algorytmy i struktury danych, Metody numeryczne) należy wybrać i przedstawić na osobnych kartkach rozwiązania trzech zestawów.

Informacja dla zdających egzamin na kierunku ISIM

Z sześciu poniższych zestawów zadań (Matematyka I, Metody programowania, Matematyka dyskretna, Algorytmy i struktury danych, Metody numeryczne, Języki formalne i złożoność obliczeniowa) należy wybrać i przedstawić na osobnych kartkach rozwiązania trzech zestawów.

Informacja dla wszystkich zdających

Za brakujące (do trzech) zestawy zostanie wystawiona ocena niedostateczna z urzędu. Egzamin uważa się za zaliczony, jeśli student rozwiąże z oceną dostateczną co najmniej 2 zestawy. Wtedy ocena z egzaminu jest średnią arytmetyczną ocen z trzech wybranych zestawów. Na rozwiązanie przeznaczona jest czas $3 \times 40 + 30 = 150$ minut. Po wyjściu z sali egzaminacyjnej w czasie egzaminu nie ma możliwości powrotu do tej sali i kontynuowania pisania egzaminu.

Matematyka I — Logika dla informatyków

Kontekst zadania: Chcemy pokazać, że równoważność dualna do prawa algebry Boole’a jest prawem algebry Boole’a. W dowodzie przydadzą się pewne lematy.

Oznaczenia: Niech $\mathcal{F}$ oznacza zbiór formuł rachunku zdań zbudowanych ze zmiennych zdaniowych z ustalonego zbioru V oraz spójników ze zbioru $\{\wedge, \vee, \neg, \top, \perp\}$. Przez *prawo algebry Boole’a* rozumiemy dowolną tautologię postaci $\phi_1 \Leftrightarrow \phi_2$, gdzie $\phi_1, \phi_2 \in \mathcal{F}$. Rozważmy odwzorowania $d, n: \mathcal{F} \rightarrow \mathcal{F}$ zdefiniowane indukcyjnie w następujący sposób.

$$\begin{array}{ll} d(p) = p, & n(p) = \neg p, \quad \text{dla wszystkich zmiennych } p \in V \\ d(\perp) = \top, & n(\perp) = \perp, \\ d(\top) = \perp, & n(\top) = \top, \\ d(\neg\phi) = \neg d(\phi), & n(\neg\phi) = \neg n(\phi), \\ d(\phi \wedge \psi) = d(\phi) \vee d(\psi), & n(\phi \wedge \psi) = n(\phi) \wedge n(\psi), \\ d(\phi \vee \psi) = d(\phi) \wedge d(\psi), & n(\phi \vee \psi) = n(\phi) \vee n(\psi). \end{array}$$

Dla wartościowania $\sigma: V \rightarrow \{\top, \text{F}\}$ przez $\tilde{\sigma}$ oznaczmy wartościowanie zdefiniowane wzorem

$$\tilde{\sigma}(v) = \begin{cases} \top, & \text{jeśli } \sigma(v) = \text{F} \\ \text{F}, & \text{wpp.} \end{cases}$$

Przykład: Formuła

$$(p \vee \top) \wedge \neg q \Leftrightarrow \neg(q \vee \perp)$$

jest prawem algebry Boole’a. Dualnym do niego prawem jest

$$(p \wedge \perp) \vee \neg q \Leftrightarrow \neg(q \wedge \top).$$

Właściwe zadanie:

- (a) Sformułuj zasadę indukcji, z której skorzystasz w dalszych częściach zadania.
- (b) Udowodnij, że dla dowolnego wartościowania σ i dowolnej formuły ϕ zachodzi

$$\sigma \models d(\phi) \text{ wtedy i tylko wtedy, gdy } \tilde{\sigma} \models \neg\phi.$$

- (c) *ta część zadania została anulowana*
- (d) Udowodnij, że dla dowolnych formuł $\phi, \psi \in \mathcal{F}$, jeśli formuła $\phi \Leftrightarrow \psi$ jest prawem algebry Boole’a, to $d(\phi) \Leftrightarrow d(\psi)$ jest prawem algebry Boole’a.

Matematyka II — Algebra

Zadanie 1. (4 punkty)

W przestrzeni Π_2 wielomianów stopnia ≤ 2 definiujemy iloczyn skalarny

$$\langle f, g \rangle = \int_0^2 f(x) g(x) dx$$

Proszę wykonać ortogonalizację bazy potęgowej tej przestrzeni.

Zadanie 2. (5 punktów)

Znaleźć całkowite liczby a, b takie że $23a + 17b = 1$. (Odgadnięcie to 1p.)

Zadanie 3. (6 punktów)

Użyć chińskiego twierdzenia o resztach w celu wyznaczenia całkowitego x takiego, że $x \equiv_5 2$, $x \equiv_7 6$, $x \equiv_{13} 3$.

Progi punktowe: 5, 7, 9, 11, 13 punktów.

Metody Programowania

Poniższe zadania należy rozwiązać używając języka Plait lub OCaml.

W poniższych zadaniach rozważamy funkcyjny język programowania **egz**, którego składnia abstrakcyjna zawiera:

- zmienne,
- funkcje jednoargumentowe,
- aplikacje funkcji,
- konstruktor pary i selektory elementów pary.

Semantyka jest typowa, tzn. analogiczna do semantyki języków Plait i OCaml.

Zadanie 1 Zdefiniuj typ danych reprezentujący składnię abstrakcyjną języka **egz**. Zmienne reprezentuj przy użyciu symboli (dla języka Plait) lub ciągów znaków (dla języka OCaml).

Zadanie 2 Zdefiniuj dwa alternatywne typy danych reprezentujące wartości w języku **egz** z różnymi reprezentacjami funkcji, odpowiednimi dla, odpowiednio, podstawieniowego i środowiskowego modelu obliczeń.

Zadanie 3 Zaimplementuj ewaluator dla języka **egz** wykorzystujący podstawieniowy model obliczeń.

Zadanie 4 Zaimplementuj ewaluator dla języka **egz** wykorzystujący środowiskowy model obliczeń.

Matematyka dyskretna

Napisz funkcję tworzącą ciąg liczb harmoniczných $H_n = \sum_{i=1}^n 1/n$.

Algorytmy i struktury danych

Za rozwiązanie obydwu zadań z tej części można otrzymać w sumie do 9 punktów. Skala ocen: poniżej 3 punktów — ocena niedostateczna (egzamin niezdany), 3 punkty dają ocenę dostateczną, 4 — dostateczną z plusem, 5 — dobrą, 6 — dobrą z plusem, 7 albo więcej punktów daje ocenę bardzo dobrą.

Zadanie 1: najdłuższy wspólny podciąg bez identycznych liter sąsiadujących ze sobą (5 punktów)

Dane są dwa n -elementowe ciągi znaków $X = (x_1, x_2, \dots, x_n)$ i $Y = (y_1, y_2, \dots, y_n)$, zbudowane nad k -literowym alfabetem $\Sigma = \{a_1, a_2, \dots, a_k\}$, gdzie $x_i, y_i \in \Sigma$ dla $i = 1 \dots n$, oraz $n > 2$ i $k \geq 2$.

Należy wyznaczyć długość najdłuższego wspólnego podciągu dla zadanych ciągów X i Y zbudowanych nad alfabetem Σ , ale w podciągu tym nie mogą sąsiadować ze sobą dwie takie same litery.

- Najpierw przypomnij klasyczny dynamiczny algorytm rozwiązujący problem LCS.
- Następnie precyzyjnie opisz adaptację tego algorytmu na potrzeby opisanego problemu (w podciągu nie mogą sąsiadować ze sobą dwie takie same litery) i uzasadnij poprawność opisanego algorytmu. Zapisz opisany algorytm w pseudokodzie i oszacuj jego złożoność obliczeniową (czasową i pamięciową). Jak odtworzyć najdłuższy wspólny podciąg o wyznaczonej długości?
- Jak zmieni się rozwiązanie tego zadania, gdy alfabet będzie tylko 2-literowy.

Zadanie 2: słownik z operacją *less-than* (4 punkty)

Rozważmy słownik S , którego elementy pochodzą ze zbioru z porządkiem liniowym. Do standardowych operacji słownikowych *insert*(x), *delete*(x) i *search*(x) dodajemy jeszcze operację *less-than*(x) określającą ile jest w słowniku elementów mniejszych niż x :

$$S.\text{less-than}(x) = |\{a \in S : a < x\}|$$

Zaprojektuj słownik w oparciu o jakąś inną znaną implementację takiej struktury danych, w którym każda z operacji słownikowych oraz dodatkowo operacja *less-than* będzie miała pesymistyczną złożoność czasową $O(\log n)$, gdzie $n = |S|$. Procedurę *less-than*(x) zapisz w pseudokodzie i opisz dokładnie jej działanie. Krótko ale precyzyjnie opisz, jak zmodyfikowałeś pozostałe procedury słownikowe.

Metody numeryczne

Za rozwiązanie zadań można otrzymać łącznie 12 punktów. Otrzymanie 4 pkt. gwarantuje ocenę dostateczną, próg dla dst+ to 5.5 pkt., dla db – 7 pkt., dla db+ 8.5 pkt., a dla bdb – 10 pkt.

1. **4 punkty** Opisz zjawisko *utraty cyfr znaczących*. Jakie ma ono znaczenie w kontekście wykonywania **obliczeń zmiennopozycyjnych**? Czy zjawiska tego **można uniknąć**? Jeśli tak, to w jaki sposób — **podaj odpowiedni przykład**. Jeśli nie, to **napisz dlaczego**.
2. **4 punkty** Przy pomocy komputera chcemy dla zadanego przedziału $[a, b]$ ($a < b$) narysować przybliżony wykres wielomianu w stopnia $n \leq 16$. Z tym, że **nie znamy** jawnego wzoru dla tego wielomianu, a **jedynie jego wartości** w parami różnych argumentach $x_0, x_1, \dots, x_n$ **leżących poza** przedziałem $[a, b]$. Zaproponuj sposób rozwiązania tego zadania, który będzie **efektywny** nie tylko **numerycznie**, ale i pod względem **złożoności obliczeniowej**.
3. **4 punkty** Dana jest macierz A stopnia $n \in \mathbb{N}$, której **wszystkie minory główne** są różne od zera. Zaproponuj sposób obliczania jej wyznacznika. W rozwiązaniu **uwzględnij aspekty numeryczne**, jak i te związane ze **złożonością obliczeniową**.

Języki formalne i złożoność obliczeniowa

Lemat o pompowaniu mówi, że jeśli język $\mathcal{L}$ jest regularny, to istnieje stała $p \in \mathbb{N}$ taka, że dla każdego słowa $w \in \mathcal{L}$ spełniającego $|w| \geq p$ istnieje podział $w = xyz$ taki, że: (a) $|y| > 0$, (b) $|xy| \leq p$ oraz (c) dla każdego $i \in \mathbb{N}$ zachodzi $xy^iz \in \mathcal{L}$.

Jaka jest złożoność następującego problemu:

- **Dane:** deterministyczny automat skończony $\mathcal{A}$ oraz $k > 0$
- **Pytanie:** czy istnieje stała z lematu o pompowaniu dla $\mathcal{L}(\mathcal{A})$ o wartości co najwyżej k ?